

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bielecki

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania S. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Poznaniu

o jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 11 czerwca 2024 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 lutego 2022 r., sygn. akt VII Ua 47/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania oraz
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Leszek Bielecki Zbigniew Korzeniowski Renata Żywicka

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu uwzględnił odwołanie S. O. i zmienił decyzję pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział [...]

w Poznaniu i przyznał odwołującemu prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy w kwocie 50.967 zł z tytułu uszczerbku na zdrowiu w wysokości 63%. Sąd ustalił, iż odwołujący prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą T., w ramach której świadczył usługi transportowe na terenie całej Polski w szczególności przewoził meble na zlecenie różnych firm. W dniu 11 marca 2011 r. odwołujący był w trasie. Poruszał się samochodem służbowym. Tego dnia w miejscowości O. uległ wypadkowi, w wyniku którego doszło do trwałej utraty pamięci. Po zdarzeniu S. O. trafił do Szpitala Wojewódzkiego w Zielonej Górze, gdzie był hospitalizowany od 11 marca 2011 r. do 20 marca 2011 r. W rozpoznaniu wpisano: użytkownik samochodu ranny w kolizji z ustalonym lub stałym przedmiotem, liczne rany otwarte głowy, otwarta rana powieki i okolicy oczodołu, stłuczenia klatki piersiowej. Wykonano badania tomografem przy których błędnie wpisano datę 10 marca 2011 roku. Odwołujący nie ma żadnej rodziny ani znajomych w okolicy, w której doszło do zdarzenia. W dniu zdarzenia odwołujący był objęty ubezpieczeniami społecznymi, w tym ubezpieczeniem wypadkowym. Karta wypadku została sporządzona 9 czerwca 2017 r. W związku z wypadkiem ubezpieczony ma trwały uszczerbek na zdrowiu 63%. Zeznania odwołującego były w ocenie Sądu logiczne i spójne. Odwołujący na skutek wypadku stracił pamięć, jednak fakt, iż w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej wykonywał usługi transportowe uprawdopodobniał jego twierdzenia, których pozwany organ nie zdołał skutecznie podważyć.

Sąd Rejonowy uznał zdarzenie za wypadek przy pracy podczas wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności pozarolniczej – art. 3 ust. 3 pkt 8 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Z twierdzeń odwołującego wynika, że w dniu 11 marca 2011 r. wykonywał pracę i poruszał się samochodem służbowym. Organ rentowy nie przedstawił, żadnych dowodów, które by temu domniemaniu przeczyły. Odwołujący stracił w wyniku zdarzenia pamięć, a dokumentacja policji jest wybrakowana. Przywoływana przez pozwany organ okoliczność zlecenia badania tomografem datowanego na dzień 10 marca 2011 r., która miała w jego ocenie przemawiać na niekorzyść odwołującego stanowi omyłkę pisarską co można stwierdzić po analizie dokumentacji medycznej złożonej do akt postępowania, z

której to m. in. wynikają daty przyjęcia i wypisu ze szpitala, przyczyna znalezienia się w nim odwołującego oraz opis obrażeń których doznał. Tym samym Sąd przyjmując za w pełni wiarygodne zeznania odwołującego uznał, że zdarzenie, do którego doszło 11 marca 2011 r. było wypadkiem przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Pozwany w apelacji zarzucił naruszenie prawa procesowego i materialnego, w szczególności art. 3 ust. 3 pkt 8 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, gdyż wypadek nie był wypadkiem przy prowadzeniu pozarolniczej działalności z uwagi na rozbieżności co do daty zdarzenia, brak przyczyny zewnętrznej oraz brak związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Powód wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zmiany wyroku Sądu Rejonowego i oddalenia odwołania stwierdził, iż zdarzenie miało miejsce 10 marca 2011 r. Jednak ubezpieczony nie wykazał, że zdarzenie miało związek z jego pracą – art. 6 k.c. i art. 231 k.p.c. w związku z art. 3 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Nie sposób wykluczyć, że odwołujący podróż 10 marca 2011 r. odbywał z przyczyn prywatnych, związanych z osobą „pasażerki”. Nie ujawniono tej osoby, ani kontrahentów z tamtej okolicy, ani dowodu, że samochód S. był samochodem służbowym. Dokumentacja policyjna została wybrakowana. Ubezpieczony nie widział pierwotnie związku z pracą, gdyż występował o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia i dopiero po kilku latach wystąpił o jednorazowe odszkodowanie z wypadku. Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy przekroczył granicę swobodnej oceny dowodów wobec niewykazania (nawet nieuprawdopodobnienia), że sporne zdarzenie miało związek z pracą.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie art. 3 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, poprzez błędną subsumcję i nieprawidłowe przyjęcie, iż powołany przepis ma zastosowanie w sprawie, co w dalszej konsekwencji skutkowało błędną jego wykładnią, w postaci przyjęcia, iż nie zachodzi związek zdarzenia z pracą, podczas gdy powyższy przepis powinien mieć zastosowanie

wyłącznie do wypadku w pracy o charakterze pracowniczym, tj. w wypadku w zatrudnieniu rozumianym jako nagłe zdarzenie spowodowane przyczyną zewnętrzną, które zaszło w związku z zatrudnieniem pracownika, natomiast w przedmiotowej sprawie winien mieć zastosowanie art. 3 ust. 3 pkt 8 ustawy z 30 października 2002 r., z uwagi na fakt prowadzenia przez skarżącego pozarolniczej działalności gospodarczej i przyjęcie, że w sprawie zdarzenie nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego skarżącego podczas wykonywania przez niego zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności pozarolniczej. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazane sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut skargi kasacyjnej uzasadnia uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z następujących przyczyn.

Sąd nie ustalił, iż nie doszło do wypadku. Nie jest sporne, że skarżący prowadził działalność gospodarczą i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniom społecznym.

Skarżący zasadnie zarzuca, że w sprawie miał zastosowanie art. 3 ust. 3 pkt 8 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Sąd Okręgowy całkowicie pominął ten przepis, skupiając się tylko na art. 3 ust. 1 pkt 1-3 ustawy, który dotyczy wypadku przy pracy pracownika, a nie wypadku przy pracy, który nastąpił podczas wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności pozarolniczej.

Sprawa w drugiej instancji nie została zatem rozpoznana na podstawie właściwego prawa materialnego.

Postępowanie przed sądem powszechnym jest dwuinstancyjne i dlatego Sąd Najwyższy nie może zastępować Sądu drugiej instancji w rozpoznaniu sprawy.

Zwłaszcza, że w tej sprawie przed podjęciem rozstrzygnięcia znaczenie mają ustalenia faktyczne, istotne ze względu na właściwe prawo materialne, których Sąd Najwyższy nie prowadzi.

Chodzi o to, czy wypadek nastąpił podczas wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności pozarolniczej. Jest to zasadniczy przedmiot sporu w tej sprawie. Decyzja pozwanego jest w tym zakresie negatywna. Odwołanie ubezpieczonego uwzględnił Sąd pierwszej instancji, przyjmując, iż zdarzenie było wypadkiem przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej. Natomiast Sąd drugiej instancji dokonał określonych ustaleń, lecz w ocenie materialnej sprawy za punkt odniesienia przyjął regulację dotyczącą wypadku przy pracy pracownika a nie ubezpieczonego prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą.

Sedno sprawy skarżący ujmuje w twierdzeniu, że w czasie wypadku przemieszczał się samochodem w związku z wykonywaniem prowadzonej działalności, stanowiącej tytuł ubezpieczenia społecznego.

Tego dotyczył zarzut apelacji pozwanego, która nie została w pełni rozpoznana, wobec pominięcia przez Sąd Okręgowy art. 3 ust. 3 pkt 8 ustawy wypadkowej.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

[SOP]

[a.ł.]